

Jere Saramo

PEREHDYTY SOPAS ENSIHOIDON OPISKELIJOILLE

Hoitotyön koulutusohjelma

2014

PEREHDYTYSOPAS ENSIHOIDON OPISKELIJOILLE

Saramo, Jere
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Hoitotyön koulutusohjelma
Tammikuu 2014
Ohjaaja: Männistö, Elina
Sivumäärä: 18
Liitteitä: 1

Asiasanat: perehdytysopas, projekti, ensihoito

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli perehdytysoppaan tekeminen harjoitteluun tuleville opiskelijoille Satakunnan pelastuslaitoksen Rauman toimipisteeseen. Käytössä olevaa perehdytysoppasta ei ollut, joten opas koettiin tarpeelliseksi. Kyseessä on projektityö, jonka suunniteltiin, toteutettiin ja arvioitiin aikataulun mukaisesti yhdessä projektiryhmän kanssa. Perehdytysoppaan tarkoituksena on olla selkeä, ytimekäs ja helppolukuinen. Tavoitteena on, että kaikki opiskelijat saavat tasapuolisen perehdytyksen harjoittelunsa aikana.

Suunnittelu alkoi lääkintämestarin tilattua perehdytysoppaan. Suunnittelua jatkettiin kaikkien ensihoitajien muodostaman projektiryhmän palaverissa. Perehdytysoppaaseen tulevia asioita koottiin työpaikan tietokoneelle, koska se koettiin parhaimmaksi keskusteluväyläksi sähköpostiviestien lisäksi. Jokaisella työvuorolla oli omat vastuualueensa oppaaseen tulevista asioista ja niiden valmistuessa eri osiot koottiin yhteen, josta opas muodostui.

Lääkintämestarin hyväksyttyä perehdytysoppaan, se käytiin läpi projektiryhmän kanssa. Projektiryhmäläiset ovat perehdyttäjiä ja kaikki saivat samat tiedot perehdyttämisestä ja perehdytysoppaasta. Projektiryhmä kokivat oppaasta olevan apua heillekin työssään sekä perehdyttäessään opiskelijoita. Perehdytysopas on ollut käytössä nyt hetken ja sitä on kokeiltu kahdella opiskelijalla, jotka olivat tyytyväisiä samaan sa perehdytykseen sekä oppaan sisältöön. Sekä opiskelijoiden että perehdyttäjien mielestä perehdytysopas toimii hyvin, joten projektin tavoite saavutettiin halutulla tavalla.

Perehdytysopas on sähköisessä muodossa. Tarkoituksena on, että perehdytysopas toimitetaan opiskelijalle mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, esimerkiksi harjoittelupaikasta sovittaessa. Näin opiskelija ehtii tutustua halutessaan oppaaseen jo ennen harjoittelun alkua. Opas on helposti päivitettävissä tai muokattavissa esimerkiksi uuden työntekijän perehdytystä varten.

INTRODUCTION GUIDE FOR EMERGENCY CARE TRAINEES

Saramo, Jere

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Nursing

January 2014

Supervisor: Männistö, Elina

Number of pages: 18

Appendices: 1

Keywords: Introduction guide, project, emergency care

The purpose of this thesis was to produce an introduction guide for the use of trainees in the rescue department of Satakunta in Rauma. The introduction guide was considered as necessary since nothing corresponding was available previously. This project was designed, executed and evaluated according to a particular schedule by specific project group. The goal was to achieve a distinct, concise and easily understandable guide in order to reach a balanced introduction during the training.

The project planning started after the medication manager ordered an introduction guide. The planning continued in the meetings of the project group which was formed of all paramedics. The contents of the guide were gathered into a computer in the department, as it was considered to be the best discussion board in addition to e-mails. Each shift had their own area of responsibility of the guide contents. These contents formed the final introduction guide.

The introduction guide was reviewed by the project group after the medication manager approval. The introduction of a trainee is carried out by the project group members and the guide ensures similar information to everyone. The project group considered the guide to help them in their work and in the introduction process. The introduction guide has been in test use with two trainees and the feedback of the guide content and the introduction has been positive. Both the trainees and the introducers considered the guide as functional thus the project goal was achieved as desired.

The introduction guide is in an electronic form and it is intended to be provided for the trainee as early as possible, for example after the training period has been agreed. Thus the trainee can get to know the guide before the training. The guide is easily upgraded or modified for example for the introduction of a new employee.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	5
2 PROJEKTIN TEOREETTINEN PERUSTA	6
2.1 Rajaus	6
2.2 Perehdytys.....	7
2.3 Turvallisuus	8
2.4 Salassapitovelvollisuus	9
2.5 Hygienia	9
2.6 Debriefing ja defusing	10
3 PROJEKTIN TARKOITUS JA TAVOITTEET	11
4 PROJEKTIN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS.....	11
5 PROJEKTIN TUOTOS	15
6 PROJEKTIN PÄÄTTÄMINEN JA ARVIOINTI.....	16
LÄHTEET.....	17
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Perehdyttäminen on yleistä tutustumista työhön ja työyhteisöön, työnopastuksen tavoitteena on taitojen opettaminen. Nämä toimet on hyvä jaksottaa ja vastuuttaa eri henkilöille. Ensisijainen vastuu perehdyttämisestä on esimiehellä. Perehdyttämisjakson aikana uusi työntekijä/opiskelija oppii tuntemaan työpaikan ja sen tavat, työpaikan ihmiset sekä työnsä ja sen vaatimukset. (Porin kaupungin intranet-sivut 2012)

Perehdyttämisellä pyritään tutustuttamaan uusi työntekijä työyhteisöönsä sekä ehkäisemään tapaturmia, virheitä ja vaaratilanteita. Vähittäinen sitouttaminen organisaation jäsenyyteen ja tuloksetekoon tuottaa lisääntyntä tehokkuutta, asiakastytyväisyyttä ja laatua. Perehdyttäminen tulee suunnitella ennakkoon ja tulokas voi jo ennen työsuhteen alkamista perehtyä työpaikkaansa kaupungin nettisivujen tai tulokkaan oppaan avulla. (Porin kaupungin intranet-sivut 2012)

Perehdytys on tärkeää, koska alku vaikuttaa olennaisesti viihtymiseen, sitoutumiseen ja toimintatapojen omaksumiseen. Perehdytys on väylä tiedon ja toimintatapojen siirtämiseen ja hyvä perehdytys luo opiskelijalle lisää innostusta sekä kiinnostusta alaa ja/tai työpaikkaa kohtaan. (Honkaniemi, Junnila, Ollila, Poskiparta, Rintala-Rasmus & Sandberg 2007, 154)

Tämä työ on työelämälähtöinen. Satakunnan pelastuslaitoksen Rauman toimipiste on tilannut opiskelijoiden perehdytysoppaan. Rauman toimipisteessä tekevät vuosittain työharjoittelunsa useat opiskelijat, jotka tarvitsevat perehdytystä tullessaan harjoitteluun. Perehdytys on ollut pelastuslaitoksella puutteellista. Opiskelijoiden harjoittelujen pituus vaihtelee. Opiskelijat tekevät aamu- ja iltavuoroja, kun taas ensihoitajat työskentelevät vuorokausirytmisissä ja näin ollen opiskelijaohjaaja ei ole päivittäin sama. Tämän projektina toteutettavan opinnäytetyön tarkoituksena on laatia perehdytysopas pelastuslaitokselle sekä opiskelijoita ohjaaville ensihoitajille että opiskelijoille. Oppaan avulla voidaan varmistaa kaikille samanlainen perehdytys.

Tässä työssä käytettävät keskeiset käsitteet ovat perehdytys, turvallisuus, salassapitovelvollisuus, hygienia ja debriefing ja defusing.

2 PROJEKTIN TEOREETTINEN PERUSTA

2.1 Rajaus

Perehdytyskansio on suunnattu ainoastaan opiskelijoille eikä se sovellu sellaisenaan uuden työntekijän perehdyttämiseen. Tarkoituksena on kuitenkin tehdä sellainen perehdytyskansio, mikä on helposti muokattavissa tai ainakin apuna uuden työntekijän perehdyttämisessä.

Ihanteellisen hoidon toteuttamiseksi monien osatoimintojen pitää muodostaa mahdollisimman saumaton kokonaisuus, kun ihminen loukkaantuu tai sairastuu äkillisesti. (Castrén, Kinnunen, Paakkonen, Pousi, Seppälä & Väisänen 2005, 21)

Hoitoketju on toiminnallinen prosessikuvaus ja se luo perustan tulosten arvioinnille, vertailulle, mittaamiselle sekä toiminnan kehittämiseksi. Hoitoketjun osatoiminnot rakentuvat seuraavasti:

- maallikko tunnistaa tilanteen, tekee hätäilmoituksen ja suorittaa hätäensiavun
- hätäkeskus tekee riskinarvion ja hälyttää avun sekä ohjaa ja tukee maallikkoa puhelimitse
- ensihoitaja/sairaankuljettaja tutkii ja hoitaa potilasta, tekee tarvittaessa konsultaation ja/tai pyytää lisääpua, päättää jatkohoidon tarpeesta sekä paikasta ja kuljettaa potilaan tarvittaessa
- sairaalan päivystys tekee jatkotutkimukset ja hoidon päivystyspoliklinikalla, leikkaussalissa ja teho/valvontaosastolla. (Kuisma, Holmström, Porthan 2008, 32)

Perustason ensihoidolla tarkoitetaan sellaista potilaan hoitoa ja kuljetusta, jossa on riittävät valmiudet huolehtia ja valvoa potilasta. Tarkoituksena on, ettei potilaan tila kuljetuksen aikana huonone odottamatta. Perustasoisessa ensihoidossa toimivat pelastuslaitoksen terveydenhuoltoalan tutkinnon suorittaneet perustason ensihoitajat sekä pelastajat tai palomies-sairaankuljettajat. Perustason ensihoitoyksikkö voidaan hälyttää sekä kiireellisiin että kiireettömiin ensihoitotehtäviin. (Satakunnan pelastuslaitoksen www-sivut 2012)

Hoitotason ensihoidolla tarkoitetaan valmiutta aloittaa potilaan tehostettu hoito niin, että elintoiminnot voidaan turvata kuljetuksen ajan. Hoitotasoisessa ensihoidossa toimivat terveydenhuollon tutkinnon suorittaneet ensihoitajat työparinaan pääsääntöisesti perustason pelastaja tai palomies-sairaankuljettaja tai perustason ensihoitaja. Tavoitteena on, että tulevaisuudessa ensihoidon työpareina toimisivat ainoastaan terveydenhuollon tutkinnon suorittaneet ensihoitajat. (Satakunnan pelastuslaitoksen www-sivut 2012)

2.2 Perehdytys

Perehdyttämällä tarkoitetaan kaikkia niitä toimia, joilla perehdytettävä oppii tuntemaan työpaikkansa sekä sen toiminta-ajatuksen, liike- tai palveluidean, työtoverit ja mahdollisesti asiakkaat, sekä hänen työhönsä liittyvät työtehtävät ja odotukset. (Kangas 2000, 4)

Perehdytyksellä on selkeät tavoitteet, joita seurataan perehdytyksen aikana. Perehdytys on suunnitelmallinen prosessi ja sitä tulee ajatella laajasti. Sekä organisaatio että yksilö hyötyvät, kun perehdyttämistä ajatellaan kaksisuuntaisena vaiheena eikä pelkästään tiedonvälityksenä. Perehdyttäminen nopeuttaa tehtäviin sisäänpääsyä ja näin mahdollistaa paremman työskentelyn. (Honkaniemi ym. 2007, 154)

Perehdyttäminen on yhtä tärkeää uudelle työntekijälle kuin työharjoitteluun tulevalle opiskelijallekin. Myös työnantaja on vastuussa työharjoittelun onnistumisesta. Perehdyttäminen tulee tehdä heti harjoittelun alussa. Perehdyttäjän tulee kertoa miten työ suoritetaan, miten laitteita käytetään ja mitä vaaratekijöitä työssä on. Perehdytykseen kuuluu myös esitellä työpaikan työsuojeluhenkilöstö. (Nikkilä 2003, 74)

Perehdytysprosessi luo yrityskuvaa. Tämä kuva välittyy eteenpäin varsinkin nopeasti vaihtuvien työntekijäryhmien kuten esimerkiksi opiskelijoiden ollessa kyseessä. Perehdyttäminen auttaa myös ymmärtämään työntekijän omaa osuutta yrityksen toiminnassa sekä työvaiheiden syy-seuraussuhteissa. Kokonaisuuden hahmottaminen lisää työntekijän motivaatiota. (Hyvä perehdytys-opas 2007, 8)

Perehdytyksen ja opastuksen järjestämisen vastuu sekä valvonta kuuluvat esimiehille. Perehdyttäminen ja työnopastus auttavat tunnistamaan työn ja työympäristön vaara- ja haittatekijöitä. Opastukseen kuuluu kaikki asiat, jotka liittyvät itse työntekoon. Turvallisuusriskit työssä vähenevät, kun tiedostetaan vaaratekijät, esimerkiksi varautuminen lisäonnettomuuksien ehkäisyyn liikenneonnettomuuspaikalla pukeutumalla asianmukaisiin heijastimilla varustettuihin suojarusteisiin. (Kallio, Airila & Lusa 2010, 39)

Perehdytysoppaan laatiminen vie paljon aikaa, mutta lopulta se myös säästää aikaa itse perehdytysprosessissa. Perehdytysoppaan tarkoituksena on auttaa uutta työntekijää painamaan mieleen sekä muistamaan uusia asioita. Uuden työntekijän on helpompi sisäistää uudet opittavat asiat, jos hän on saanut mahdollisuuden tutustua etukäteen niihin esimerkiksi lukemalla. (Kangas 2000, 8)

2.3 Turvallisuus

Perehdytykseen liittyy lainsäädäntöä, esimerkiksi Työturvallisuuslaki 738/2002 ja Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta 701/2006. Opiskelijan harjoittelun yhteydessä sovelletaan työturvallisuuslakia. Laissa edellytetään muun muassa, että työnantaja antaa riittävän perehdytyksen työpaikan työolosuhteisiin, työvälineisiin, tuotantomenetelmiin sekä turvallisuuteen ja terveyteen liittyvistä asioista. ”Työntekijälle on annettava työn laadun ja työolosuhteiden edellyttämää opetusta ja ohjausta työssä sattuvan tapaturman sekä työstä aiheutuvan sairastumisen vaaran välttämiseksi”. Vastuu omasta ja muiden turvallisuudesta kuuluu esimiehelle, työntekijälle sekä opiskelijalle. (Työturvallisuuslaki 738/2002, 14§.)

Työnantajan on annettava työntekijälle riittävät tiedot työpaikan haitta- ja vaaratekijöistä sekä huolehdittava siitä, että työntekijän ammatillinen osaaminen ja työkokemus huomioon ottaen:

- 1) työntekijä perehdytetään riittävästi työhön, työpaikan työolosuhteisiin, työ- ja tuotantomenetelmiin, työssä käytettäviin työvälineisiin ja niiden oikeaan käyttöön sekä turvallisiin työtapoihin erityisesti ennen uuden työn tai tehtävän aloittamista

- 2) työntekijälle annetaan opetusta ja ohjausta työn haittojen ja vaarojen estämiseksi sekä työstä aiheutuvan turvallisuutta tai terveyttä uhkaavan haitan tai vaaran välttämiseksi;
- 3) työntekijälle annetaan opetusta ja ohjausta säätö-, puhdistus-, huolto- ja korjaustöiden sekä häiriö- ja poikkeustilanteiden varalta; ja
- 4) työntekijälle annettua opetusta ja ohjausta täydennetään tarvittaessa. (Asetus työntekijälle annettavasta opetuksesta ja ohjauksesta, 14 §)

Työturvallisuuslaki velvoittaa työnantajan laatimaan työsuojelun toimintaohjelman, jonka tavoitteena on työpaikan turvallisuuden ja terveellisuuden edistäminen. Ohjelma pitää sisällään sekä työpaikan työolojen kehittämistarpeet että työympäristöön liittyvien tekijöiden vaikutusten arvioinnin. (Kallio, Airila & Lusa 2010, 38)

2.4 Salassapitovelvollisuus

Terveystieteiden alan henkilökuntaa ja opiskelijoita koskee salassapitovelvollisuus. Harjoittelussa olevalle opiskelijalle on tärkeää korostaa vaitiolovelvollisuutta. Opiskelijoille tulee kertoa, keiden kanssa he voivat keskustella potilaan hoitoon liittyvistä asioista sekä mille tahoille potilastietoja saa luovuttaa. Laki potilaan asemasta ja oikeuksista velvoittaa pitämään salassa potilasasiakirjojen tiedot. Salassapitovelvollisuus jatkuu myös työsuhteen/harjoittelujakson päätyttyä. (Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 1992/785, 13§)

2.5 Hygienia

Harjoittelijan on huolehdittava harjoittelujaksolla, että hänen asunsa ja olemuksensa ei häiritse hyvän hoitotyön toteutumista tai aiheuta vaaraa harjoittelijan omalle turvallisuudelle. Esimerkiksi korujen, kuten kaulakorujen käyttö ei ole suositeltavaa ja joka tapauksessa käytön tulee olla kohtuullista. Harjoittelija ei saa käyttää tekokynsiä, eikä hänellä saa olla näkyviä runsaita lävistyksiä. Puhtaus ja tartuntojen tai allergisten reaktioiden ehkäisemissistä eivät välittömään potilashoitoon osallistuvat saa käyttää runsaasti meikkejä, hiuslakkoja yms. kemikaaleja ihollaan ja hiusten tulee olla sidot-

tu tai kampausta muuten sellainen, etteivät hiukset ole hajallaan. (Helsingin pelastuslaitoksen pysyväisohje, harjoitteluohje 2009)

2.6 Debriefing ja defusing

Opiskelijoiden perehdytyksessä on tärkeää kertoa myös henkisestä kuormittavuudesta ja miten rankkojen tehtävien jälkeen tuntemuksia on mahdollista purkaa. Jokainen terve ihminen reagoi psyykkisesti ja fyysisesti, jos työtehtävä on tarpeeksi puhutteleva tai raju. Tilanteen ylittäessä oman työn arkitiimit, on jonkinlainen puinti tarpeen. Ensihoidon ja pelastusalan työntekijöille tällaisia tilanteita saattaisi olla esimerkiksi lapsen tai työtoverin menehtyminen. Tilanne pitää arvioida tapauskohtaisesti, se tunnustetaan tiedon ja kokemuksen myötä itse ja sitä eivät voi ulkopuoliset tahot toisten puolesta tietää. (Kuisma ym. 2008, 560)

Debriefing eli jälkipuinti on ohjattu ryhmäkeskustelu. Se järjestetään onnettomuuden tapahtuttua omaisten, auttajien ja eloonjääneiden reaktioiden käsittelyä varten. Tarkoituksena on ehkäistä jälkireaktioita, vähentää terveystarpeita, normalisoida reaktioita ja helpottaa paluuta työelämään. Debriefing on tarpeen yllättävien, arvaamattomien, ihmisiä järkyttävien tapahtumien, kuten katastrofien, suuronnettomuuksien, työtoverin vaikean vamman tai kuoleman ja läheltä piti- tapahtuman jälkeen. Tapahtumien, jotka aiheuttavat isoa tunnerasitusta, voivat seuraukset olla katastrofaaliset. Tapahtuman jälkeen paras ajankohta jälkipuinnin järjestämiseksi on 24 - 72 tuntia tapahtuneesta. Elämykset eivät ole heti käsiteltävissä epätodellisen tunteen ja sokin takia. Keskusteluryhmässä on nimetty ohjaaja ja varaohjaaja. Jälkipuinti edellyttää ehdottomasti asianmukaisen koulutuksen omaavan henkilön mukana oloa, koska tavoitteena on järjestää jäsentynyt, ammatillisesti ohjattu tilaisuus poikkeuksellisen tapahtuman läpikäyntiin. (Castrén ym. 2005, 246) Ohjaaja esittelee keskustelun säännöt ja tarkoituksen sekä huolehtii, että käsittely etenee. Varaohjaaja tukee ohjaajaa ja tulee avuksi tarvittaessa. Tapahtumapaikan tulee olla rauhallinen, keskustelu voi kestää kahdesta neljään tuntiin eikä siinä saa olla keskeytyksiä. (Kuisma ym. 2008, 558)

Defusing eli jälkipurku on lyhennetty versio jälkipuinnista. Se tarkoittaa jonkin asian vaarattomaksi tekemistä. Jälkipurkuun osallistuvat ovat ensiapu- ja pelastustyöntekijöitä. Tilaisuus pitää järjestää kahdeksan tunnin kuluessa tapahtuneesta. Siihen osallistuu yleensä 6-8 henkilöä ja se on kestoltaan 20 - 45 minuuttia. Tapahtumapaikkana pitää olla rauhallinen ympäristö. Jälkipurun vetäjänä toimii tähän koulutettu henkilö. Sen tarkoituksena on nopeuttaa toipumista, lieventää tapahtuneen vaikutuksia sekä vähentää toiminnallisia, fyysisiä ja psyykkisiä oireita. (Kuisma ym. 2008, 559)

3 PROJEKTIN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Tämän projektityön tarkoituksena on tehdä perehdytysopas, joka toimii perehdyttämisen välineenä opiskelijan tullessa työharjoitteluun Satakunnan pelastuslaitokselle. Perehdytysoppaan päivittäminen koetaan pelastuslaitoksella erittäin tarpeelliseksi. Oppaan avulla voidaan varmistaa opiskelijoille tasapuolinen perehdytys toimintaan myös teorian kautta. Opas toimii ensihoitajien apuna opiskelijoiden perehdytyksessä.

4 PROJEKTIN SUUNNITTELU JA TOTEUTUS

Satakunnan pelastuslaitos on yksi maamme 22 alueellisesta pelastuslaitoksesta, joka tarjoaa apua erilaisissa palo-, pelastus- ja vahingontorjunta- sekä ensihoitopalvelutehtävissä noin 60 kertaa vuorokaudessa. Tärkein tehtävä on onnettomuuksien ennaltaehkäisy. Satakunnan pelastuslaitos toteuttaa ensihoitopalveluja Porin perusturvan sekä Rauman ja Eurajoen alueilla. Tarvittaessa käytetään kiireellisissä ensihoito- ja sairaankuljetustehtävissä pelastuslaitoksen pelastusyksiköjä ensivasteyksikköinä. (Satakunnan pelastuslaitos, 2011)

Lääkintämestari Laaksosen mukaan (henkilökohtainen tiedonanto 3.12.2012) Satakunnan pelastuslaitoksella Rauman toimipisteessä työskentelee 18 ensihoitajaa sekä

yksi lääkintämestari. Raumalla on 4 ambulanssia, joista 3 on ympärivuorokautisessa valmiudessa. Yksi ambulanssi toimii pääasiassa viikolla perustason ambulanssina klo 8.00 – 16.00 välisenä aikana. Ensihoitotehtävien määrä on jatkuvasti kasvussa. Vuonna 2011 sairaankuljetuksia oli yhteensä 7100.

Satakunnan pelastuslaitoksen toiminta-alueella ensihoito- ja sairaankuljetustoiminnan perustaksi on vakiintunut ns. moniportainen ensihoitojärjestelmä. Moniportaisuuden tarkoituksena on tuottaa avun tarvitsijalle aina lähin tarkoituksen mukaisin apu. Portaan eri tasot lähtevät perinteisestä sairaankuljetuksesta ulottuen aina pitkälle vietyyn, laadukkaaseen lääkkeelliseen ensihoitoon. (Satakunnan pelastuslaitoksen www-sivut 2012)

Projekti on toimintojen sarja, joka suoritetaan tietyn tuloksen saavuttamiseksi. Projektilla on selkeästi tavoite ja tehtävä, sekä alku ja loppu. Projektityöskentelyn periaatteet ovat: tavoitteellisuus, kertaluonteisuus, organisointi ja resursointi. Projektityöskentelylle on tyypillistä jaksottaisuus ja selkeä aikataulu. (Virtuaali AMK www-sivut 2009)

Satakunnan pelastuslaitoksen Rauman toimipisteessä harjoittelee vuosittain noin 15 ensihoitaja-, sairaanhoitaja-, lähihoitaja- sekä pelastajaopiskelijaa. Opiskelijat ovat pelastuslaitoksella työharjoittelussa vaihtelevan ajan päivästä viikkoihin, joten perehdytyskansion tulee olla soveltuva kaikille. Jokaisella opiskelijalla on oma ohjaajansa, mutta vuorokausirytmisen työajan vuoksi ohjaajan on mahdotonta ohjata opiskelijaa koko ajan. Opiskelija sekä ohjaaja eivät välttämättä ole tekemisissä harjoittelun aikana kuin muutaman kerran. Jokainen ensihoitaja siis joutuu toimimaan opiskelijaohjaajana työvuorossaan.

Satakunnan pelastuslaitoksen Rauman toimialueella ei ole tällä hetkellä perehdytysopasta tai kansiota taloon tuleville opiskelijoille. Opiskelijoita on kuitenkin useita vuodessa ja kaikille pitäisi olla yhtäläinen oikeus saada tarpeeksi kattava perehdytys. Perehdytysoppaan tarpeen toi esille lääkintämestari, jonka kautta kaikki ensihoitajaopiskelijat otetaan työharjoitteluun Rauman paloasemalle. Projektityöntekijä ohjaa itse opiskelijoita työharjoittelussa ja on tietoinen siitä, että kaikille ei ole mahdollista antaa samanlaista perehdytystä, koska perehdytys tehdään oman työn ohessa ja pe-

rehdytys saattaa katketa päivän aikana useasti, kun on lähdeittävä työtehtävälle. Olisi tärkeää, että tietyt perusasiat olisivat jo etukäteen opiskelijan luettavissa perehdytysoppaasta. Perehdytysoppaan suunnitteluun osallistui alun perin lääkintämestari ja projektityön tekijä. Aluksi oli tarkoitus tehdä perehdytyskansio, johon voi tutustua työpaikalla. Lääkintämestari kuitenkin ehdotti, että tehtäisiin sellainen opas, joka annetaan jokaiselle opiskelijalle omaksi. Siihen voisi kirjoittaa muistiinpanoja ym. Tällaiseen ratkaisuun myös päädyttiin. Tämän jälkeen suunniteltiin perehdytysoppaan sisältöä, aikataulua, talletuspaikkaa sekä projektiryhmän kokoonpano. Tarkoituksena oli, että perehdytysopas on valmis viimeistään vuoden 2013 lopulla. Lupa-anomukset saatiin kuntoon toukokuussa 2013.

Suunnitteluvaihe jatkui ensihoitajien kokoontumisella toukokuussa 2013. Kaikki Rauman toimialueen ensihoitajat ja lääkintämestari kuuluivat projektiryhmään, jossa suunniteltiin perehdytysoppaan sisältö. Näin ollen perehdytykseen tuli monta näkökulmaa ja siihen pyrittiin ottamaan huomioon kaikki mahdollinen perehdytykseen tarvittava tieto kaikilta opiskelijaohjaajilta. Ensimmäisessä palaverissa käytiin läpi perehdytysopasprojektin tavoite sekä käytiin läpi ja kirjattiin perehdytysoppaaseen tulevaa sisältöä. Suunnittelussa käytettiin apuna eri lähteitä muun muassa kirjallisuudesta, internetistä sekä henkilökohtaisista tiedonannoista. Jokaisella työvuorolla oli oma vastuualueensa pohtia tiettyjä asioita perehdytysoppaaseen. Sovittiin, että luodaan työpaikan tietokoneelle yhteinen tiedosto, mihin jokainen käy työvuorossaan kirjaamassa perehdytysoppaassa huomioitavia asioita. Seuraava palaveri sovittiin kesälomien jälkeen syyskuuhun 2013.

Yhteisiä tapaamisia oli vaikea järjestää, koska ensihoitajat työskentelevät eri vuoroissa ja suurin osa heistä asuu eri paikkakunnalla. Parhaimmaksi keskusteluväyläksi valikoitui yhteinen tiedosto työpaikan tietokoneella, mihin kirjattiin projektin edistyminen sekä muita huomioitavia asioita. Projektin etenemisestä lähetettiin säännöllisesti projektiryhmälle sähköpostia. Alun perin tarkoituksena oli tehdä perehdytysopas nimenomaan opiskelijoille, mutta ajan myötä projektiryhmä huomasi, että perehdytysopas olisi helposti muokattavissa myös uuden työntekijän perehdytykseen.

Kesän ajan ehdotuksia sisällöstä sekä muista huomioitavista asioista oli kerätty yhteiseen tiedostoon, syyskuussa 2013 projektiryhmä kokoontui jälleen ja perehdy-

tysoppaan materiaali hahmottui selkeäksi ja Rauman asemaa palvelevaksi. Loppu-
syksyn aikana koottiin yhteen perehdytysoppaan eri osiot. Ajanmukainen perehdy-
tysopas palvelee sekä pelastuslaitokselle tulevaa opiskelijaa että opiskelijaohjaajaa,
kun molemmat tietävät opiskelijan saavan tasapuolisen ja tarpeeksi kattavan pereh-
dytyksen. Opiskelija saa perehdytysoppaan jo siinä vaiheessa, kun tulevasta työhar-
joittelupaikasta sovitaan. Näin opiskelija pystyy tutustumaan osaan perehdytettävistä
asioista jo etukäteen rauhassa. Opiskelijaohjaajat kokivat hyvänä myös sen, että tietyt
perusasiat on kerrottu perehdytysoppaassa, koska itselle tietyt työasiat tulevat täysin
itsestäänselvyyksiksi vuosien varrella eikä niitä tietoja huomaa aina siirtää opiskeli-
jalle, vaikka ne saattaisivat olla tärkeitäkin. Nyt on mahdollista siirtää opiskelijoille
enemmän hiljaista tietoa.

Projektin vetäjän opinnot ja työharjoittelut jarruttivat perehdytysoppaan tekemistä
kevään ja kesän 2013 ajan. Perehdytysoppaan valmistuttua se jaettiin ensihoitajil-
le/opiskelijaohjaajille tutustumista varten. Perehdytyksestä pidettiin myös yhteinen
keskustelutilaisuus lokakuussa 2013, missä käytiin läpi perehdytysoppaan asiat. Ti-
laisuudessa varmistettiin, että kaikki opiskelijaohjaajat ovat saaneet saman informaa-
tion ja toimivat samalla tavalla opiskelijan tullessa työharjoitteluun Satakunnan pe-
lastuslaitoksen Rauman toimipisteeseen.

Perehdytysopasta säilytetään sekä sähköisessä muodossa että paperisena versiona.
Perehdytysoppaan tulee olla helposti päivitettävässä muodossa jokaiselle opiskelija-
ohjaajalle. Tarkoituksena on myös, että perehdytysopas olisi helposti muokattavissa
esimerkiksi kesätyöntekijöille ja palopuolen työharjoittelijoille. Sitä voisi käyttää
pohjana muissa perehdytystilanteissa Satakunnan pelastuslaitoksen Rauman toimi-
pisteessä. Juha Karjalaisen opinnäytetyössä Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen en-
sihoitopalvelun operatiivinen toimintaohjekansio on laitettu sähköiseen muotoon,
koska täten toimintaohje on kaikkien perehdyttäjien sekä perehdytettävien käytössä.
Ohje on myös helposti päivitettävissä, kun se on sähköisessä muodossa. (Karjalainen
2011, 17)

5 PROJEKTIN TUOTOS

Perehdytysopas (Liite 1) annetaan opiskelijalle mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Oppaaseen jätettiin yksi tyhjä sivu opiskelijan omia muistiinpanoja varten. Opas jää opiskelijalle omaksi. Opas on selkeä, ytimekäs ja helppolukuinen.

Oppaan alussa esitellään lyhyesti Satakunnan pelastuslaitos sekä Rauman paloasema. Sisältö on jaoteltu opiskelijan velvollisuuksiin ja oikeuksiin, varusteisiin ja vaatetukseen, työaikaan ja siihen liittyviin asioihin, työturvallisuuteen sekä arviointiin. Lopussa on Rauman paloaseman päiväpalveluohjelma, jota opiskelijatkin noudattavat.

Perehdyttämisoppaassa otettiin huomioon

- perehdytystä säätelevät lait ja työsuojelu
- Porin kaupungin perehdytysohjelman runko
- salassapitovelvollisuus, turvallisuus ja hygienia-asiat
- opiskelijan, koulun ja työpaikan vastuut
- ensihoitotehtävien poikkeavat tilanteet (esim. poliisijohtoiset tehtävät).
- debriefing/defusing
- tiedossa olevat tartuntariskit

Perehdytysasioiden jälkeen oppaassa on tarkistuslista, mistä opiskelija ja perehdyttäjä voivat tarkistaa ovatko kaikki tarvittavat asiat käyty läpi opiskelijan kanssa. Listaan merkitään perehdytyspäivämäärä ja perehdyttäjän nimi. Tarkistuslista on jaoteltu etenemään samassa aikajärjestyksessä kuin opiskelija etenee perehdytyksessään. Ensimmäisenä päivänä tehdään työympäristö tutuksi, ensimmäisen viikon aikana tutustutaan organisaatioon sekä työtehtäviin ja muihin talon tapoihin. Pidemmän aikavälin kuluessa käydään läpi erinäisiä sopimuksia, sääntöjä sekä tutustutaan organisaation asioihin tarkemmin.

Oppaan liite 1 on turvallisuusohje, jossa kerrotaan ensihoitajien varusteista, turvallisuudesta liikenteessä, turvallisista työmenetelmistä, potilaan kohtaamisesta sekä poliisijohtoisista tehtävistä. Liite 2 on opiskelijan vaitiolo- ja salassapitovelvollisuus. Liite 3 on ohje työntekijöille ja opiskelijoille pistotapaturman tai verialtistuksen jälkeen. Liitteissä olevat asiat perustuvat lakiin ja/tai asetuksiin.

6 PROJEKTIN PÄÄTTÄMINEN JA ARVIOINTI

Perehdytysopas saatiin valmiiksi ja lääkintämestari hyväksyi sen lokakuussa 2013. Kaikki opiskelijaohjaajat ovat saaneet tiedot opiskelijoiden perehdyttämisestä ja tutustuneet perehdytysoppaaseen. Projektin aikana huomattiin, että kansio on helposti muokattavissa myös uusien työntekijöiden sekä palopuolen opiskelijoiden perehdytykseen.

Projekti eteni hyvin, vaikka vaikeuksia kokoontumiselle aiheutti projektinvetäjän harjoittelujaksot sekä yhteisen kokousajan löytyminen niin, että mahdollisimman moni pääsisi osallistumaan palaveriin. Myös kesälomien aikana projekti tuntui olevan jäissä ja sen käynnistäminen syksyllä tuntui ajoittain vaikealta.

Parhaiten projektin onnistumista voi arvioida vasta kun eri opiskelijaohjaajat ovat käyttäneet perehdytysopasta käytännössä. Nyt opas on ollut käytössä hetken ja sitä on ehditty kokeilemaan kahdella eri opiskelijalla. He ovat olleet tyytyväisiä saamaansa perehdytykseen ja siihen ettei kaikkea tarvitse oppia heti, vaan tiettyjä perusasioita työpaikasta, työpaikan säännöistä ja tavoista voi opiskella itsekseen jo etukäteen kotona. Myös opiskelijaohjaajien ei tarvitse miettiä, että muistavatko he kertoa kaiken, kun tietyt asiat on opiskelijan itsensä luettavissa. Näiden palautteiden perusteella perehdytysoppaalla on ollut todellinen tarve pelastuslaitoksella ja hyöty siitä on todellinen.

LÄHTEET

Castrén, M., Kinnunen, A., Paakkonen, H., Pousi, J., Seppälä, J. & Väisänen, O. 2005. Ensihoidon perusteet. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Honkaniemi, L., Junnila, K., Ollila, J., Poskiparta, H., Rintala-Rasmus, A. & Sandberg, J. 2007. Viisaat valinnat. Helsinki: Gummerus Kirjapaino Oy.

Hyvä perehdytys – opas. 2007, Lahden ammattikorkeakoulun julkaisu Sarja B oppimateriaalia, osa 4

Kallio H., Airila A., Lusa S. 2010. Hyvä työterveys- ja työturvallisuustoiminta pelastuslaitoksissa. Työterveyslaitos. Tampere: Tammerprint Oy.

Kangas, P. 2000. Perehdyttäminen palvelualoilla. Helsinki: Työturvallisuuskeskus.

Karjalainen, J. 2011. Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen ensihoitopalvelun operatiivinen toimintaohje. AMK-opinnäytetyö. Turun ammattikorkeakoulu.

Kuisma, M., Holmström, P. & Porthan, K. 2008. Ensihoito. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Laaksonen, K. 2012. Lääkintämestari, Satakunnan pelastuslaitos, Rauma. Haastattelu 3.12.2012. Haastattelijana Jere Saramo. Muistiinpanot haastattelijan hallussa.

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 17.8.1992/785. Sosiaali- ja terveysministeriö, Finlex – valtion säädöstietopankki. 2002. Viitattu 3.10.2012.

Laki työturvallisuudesta 23.8.2002/738. Sosiaali- ja terveysministeriö, Finlex – valtion säädöstietopankki. 2002. Viitattu 3.10.2012.

Nikkilä, M. 2003. Avaimet työelämään II. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Porin kaupungin intranet-sivut. 2012. Viitattu 2.10.2012.

<http://patarumpu.pori.fi/henkilosto/palvelussuhde/Sivut/perehdyttaminen.aspx>

Satakunnan pelastuslaitos. (29.8.2011). Satakunnan pelastuslaitos. Viitattu 27.9.2012

<http://www.satapelastus.fi/yleisesittely.html>

Satakunnan pelastuslaitoksen www-sivut 2012. Viitattu 28.11.2012.

www.satapelastus.fi

Virtuaali AMK www-sivut 2009. Viitattu 20.1.2013.

<https://www.amk.fi/opintojaksot>

LIITE 1

PEREHDYTY SOPAS

Sisällysluettelo:

TERVETULOA RAUMAN PALOASEMALLE.....	3
1. Turvallisuusselvitys.....	4
2. Salassapitovelvollisuus.....	4
3. Perehdytyspäivän asioita.....	4
4. Varusteet.....	4
5. Henkilökohtaisten vaatteiden ja tavaroiden säilytys	5
6. Kulunvalvonta.....	5
7. Opiskelijoiden työaika.....	5
8. Opiskelijoiden työajan seuranta.....	5
9. Opiskelijan sairauspoissaolo	5
10. Opiskelijan rooli ja työtehtäviin osallistuminen.....	6
11. Työturvallisuus, työtaturmat, terveydenhuolto	6
12. Toiminta poikkeavassa tai vaarallisessa tehtävässä	7
13. Jälkipurku	7
14. Vakuutusturva	7
15. Opiskelijoiden ohjaaminen.....	7
16. Opiskelijoiden arviointi.....	8
17. Päiväpalveluohjelma.....	8
LIITE 1.....	14
TURVALLISUUSOHJE.....	14
LIITE 2.....	17
OPISKELIJAN	17
VAITIOLO- JA SALASSAPITOVELVOLLISUUS	17
LIITE 3.....	18
OHJE TYÖNTEKIJÖILLE JA OPISKELIJOILLE.....	18
PISTOTATURMAN TAI VERIALTISTUKSEN JÄLKEEN.....	18

Satakunnan pelastuslaitos				Valmistelu	10.1.2012	Rauman paloasema
Numero				Tarkastus	30.10.2013	Petri Liukkonen
Revisio	A	Versio	1.1.	Hyväksyntä	1.11.2013	Petri Liukkonen
Tarkistus- ja muutoshistoria:						
Päiväys	Versio	Jere Saramo				
23.8.2010	1.1.	Satakunnan pelastuslaitos				

8.1.2014

TERVETULOA RAUMAN PALOASEMALLE

Satakunnan pelastuslaitos toteuttaa ensihoitopalveluja Porin perusturvan, Rauman sekä Eura-joen alueella.

Satakunnan pelastuslaitoksen ensihoito- ja sairaankuljetuspalvelut toteutetaan kymmenen ambulanssiyksikön voimin. Rauman palolaitoksella on kolme hoitotason ambulanssia ympärivuorokautisessa lähtövalmiudessa, sekä yksi potilaskuljetuksiin tarkoitettu perustason ambulanssi virka-aikana. Ambulanssien lisäksi kiireellisissä ensihoito- ja sairaankuljetustehtävissä käytetään pelastuslaitoksen pelastusyksiköitä ensivasteyksiköinä.

Pelastuslaitoksen ambulanssiyksiköt on hajasijoitettu ympäri toiminta-alueetta, jotta kaikki toiminta-alueen osat kyettäisiin saavuttamaan mahdollisimman nopeasti. Ambulanssiyksiköiden sijoituspaikkoina ovat:

- Kanta-Porin paloasema
- Meri-Porin paloasema
- Ulvilan paloasema
- Rauman paloasema

Pelastuslaitoksen lisäksi ensivaste-, ensihoito- ja sairaankuljetuspalveluja tuottavat Satakunnan pelastuslaitoksen alueella:

- FinnHEMS, Turku (lääkäriyksikkö- ja konsultaatiopalvelut)
- Satakunnan lääkäriauto, Satakunnan sairaanhoitopiiri, Pori
- Sopimuspalokunnat, ensivastetoiminta
- Yksityiset sairaankuljetusyrittäjät

Satavarmaa turvallisuutta – lähellä sinua

Satakunnan pelastuslaitos | Sahankatu 4 | 26100 RAUMA I
Puh. 044 701 7427 | petri.liukkonen@satapelastus.fi | www.satapelastus.fi

1. Turvallisuus selvitys

- Kaikille Satakunnan pelastuslaitokseen työharjoitteluun tuleville opiskelijoille oppilaitos teettää suppean turvallisuus selvityksen
- Ilman turvallisuus selvitystä harjoittelujaksoa ei voida suorittaa

2. Salassapitovelvollisuus

- Harjoittelun alkaessa opiskelija allekirjoittaa sopimuksen, jossa hän allekirjoituksellaan vahvistaa noudattavansa pelastuslaitoksen sääntöjä sekä ehdotonta salassapitovelvollisuutta koskien kaikkia pelastuslaitoksen operatiivisia tehtäviä ja niihin liittyviä salassa pidettäviä asioita ja menetelmiä, potilasasioita ja -asiakirjoja, potilastietojärjestelmiä ja niihin välittömästi liittyviä tietoja sekä opiskelijan tietoonsa saamia tunnuksia ja salasanoja

3. Perehdytys päivän asioita

- kulkulupa/avainkäytäntö, pukukaappien sijainti sekä suojavaatetuksen ja muiden varusteiden käyttö työaikana
- pelastuslaitoksen organisaatio
- komennusluettelokäytäntö
- henkilökunnan työajat
- päiväpalveluohjelma
- ruokailukäytäntö
- omien ajoneuvojen pysäköinti
- siisteys, järjestys ja hygienia
- tupakointi
- tarvikevarastot, sosiaalitulat, paloaseman tilat ja uloskäynnit
- ilmoitustaulut ja Avack -infojärjestelmä
- työaika ja työvuorot, sairauspoissaolo käytäntö ja muut poissaolot sekä opiskelijan ilmoitukset niistä
- opiskelijalle annetaan arviointivihko

4. Varusteet

- Suojavaatetus:
  - housut, pitkähihainen pusero sekä ulkotakki
  - vaatteet on merkitty opiskelija -tunnuksin. Henkilökunta vastaa siitä, että opiskelija erottuu kyseisin tunnuksin muusta operatiivisesta henkilöstöstä.
  - varusteiden luovuttaja kirjaa ja kuittaa luovutetut varusteet pelastuslaitoksen varustehallintaan

- Harjoittelussa muut käytettävät varusteet opiskelija on velvoitettu hankkimaan itse. Varusteiden tulee olla asianmukaisia ja työtehtäviin soveltuvia.
- Mikäli opiskelijalle luovutetut varusteet katoavat tai rikkoutuvat harjoittelun aikana, on opiskelija velvollinen ilmoittamaan asiasta välittömästi työvuorossa olevalle henkilökunnalle.
- Harjoittelun päättyessä opiskelija palauttaa hänelle luovutetut varusteet pestyinä. Palautuksen yhteydessä varusteiden vastaanottaja tarkastaa niiden kunnon ja kuittaa varusteet palautetuiksi varustehallintaan.

5. Henkilökohtaisten vaatteiden ja tavaroiden säilytys

- Opiskelijalle osoitetaan pukuhuoneesta henkilökohtainen lukollinen vaatekaappi omien vaatteiden ja tavaroiden säilyttämistä varten.
- Harjoittelun päättyttyä opiskelija luovuttaa käytössään olleen vaatekaapin siivottuna ja tyhjennettynä.

6. Kulunvalvonta

- Harjoittelun alkaessa opiskelijalle luovutetaan kuittausta vastaan kulunvalvonta-avain, jolla tämä pääsee kulkemaan tarvittaviin tiloihin paloasemalla.
- Harjoittelun päättyttyä opiskelija luovuttaa avaimen päivystävälle esimiehelle.

7. Opiskelijoiden työaika

- Arkipäivisin klo 8:00 – 16:00 välisenä aikana
- Edellä mainituista työajoista voidaan erityistapauksissa poiketa, mikäli opiskelija ei esim. muulla tavoin saa tarvittavaa harjoittelutuntimäärää suoritettua.
- Poikkeavat työajat sovitaan aina opiskelijan ja lääkintämestarin kanssa.

8. Opiskelijoiden työajan seuranta

- Opiskelijat huolehtivat itse työaikansa täyttymisestä.
- Opiskelijat merkitsevät työvuoronsa työvuorolistaan, jota säilytetään paloaseman ilmoitustaululla.
- Mahdolliset poissaolojen korvaamiset opiskelija sopii lääkintämestarin kanssa.
- Opiskelijan vastuuhjaaja seuraa opiskelijan työaikojen täyttymistä.

9. Opiskelijan sairauspoissaolo

- Sairastumisesta harjoittelun aikana opiskelija ilmoittaa välittömästi päivystävälle esimiehelle **(044 701 7311)** sekä ohjaavalle opettajalle, jonka kanssa hän sopii harjoittelun suorittamisesta.

10. Opiskelijan rooli ja työtehtäviin osallistuminen

- vastuuohjaaja sekä opiskelija käyvät läpi opiskelijan tavoitteet, opintojakson sisällön sekä laativat yhdessä suunnitelman, jonka avulla opiskelija saavuttaa tavoitteensa parhaalla mahdollisella tavalla
- perehtyminen ensihoito- ja sairaankuljetusyksiköiden hoitovälineistöön ja tekniikkaan
- opiskelija perehtyy ensihoidon ja sairaankuljetuksen perusasioihin ja -tekniikoihin sekä hoitolaitoksiin
- Päivittäisiin työ- sekä asemapalvelutehtäviin osallistuminen
- Opiskelijoita ei käytetä työvoimana em. tehtävissä (esim. ambulanssin sisäpesu) niin, ettei henkilökunta osallistu samaan tehtävään
- Opiskelijan kanssa samassa yksikössä työskentelevä ensihoitaja vastaa opiskelijasta sekä ohjaa ja valvoo tämän työskentelyä
- Tietojen ja taitojen kehittyessä opiskelija voi suorittaa vaativampia toimenpiteitä ohjaajan valvonnassa
- Opiskelija ei missään tilanteessa saa kuitenkaan toimia (tehdä toimenpiteitä, annostella lääkkeitä tms.) itsenäisesti ohjaajan tietämättä tai huomaamatta
- Opiskelija ei suorita lääkkeiden täydennyksiä ensihoito/sairaan kuljetusyksiköihin ilman henkilökunnan valvontaa
- Opiskelijan tulee sisäistää roolinsa opiskelijana kaikissa tilanteissa, vaikka hänellä olisi-kin aikaisempaa työkokemusta esim. sairaankuljetuksesta
- Ongelmatilanteissa käännetään päivystävän esimiehen tai lääkintämestarin puoleen.
- Opiskelijat eivät osallistu pelastuslaitoksen henkilökunnan päiväpalveluohjelman mukaiseen kuntoliikuntaan eivätkä harjoittele/kuntoile omatoimisesti pelastuslaitoksen liikuntatiloissa harjoittelunsa aikana
- Kaikki valokuvaaminen ja videokuvaaminen omilla kameroilla ja matkapuhelimilla on ehdottomasti kielletty pelastuslaitoksen tiloissa sekä operatiivisissa tehtävissä

11. Työturvallisuus, työtapaturmat, terveydenhuolto

- Läheltäpiti- ja vaaratilanteesta, jossa opiskelija on ollut osallisena, laaditaan kirjallinen raportti.
- Työtapaturmaksi luetaan esim. pistotapaturma, opiskelijan loukkaantuminen tms.
- Päivystävä esimies vastaa opiskelijan terveydenhuollosta työtapaturman tapahduttua.
- Opiskelu ja työskentely sosiaali- ja terveydenhuollon eri alueilla edellyttää hyvää fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä sekä moitteetonta työ- ja toimintakykyä.
- Näkyvät lävistykset tulee olla poistettu tai peitetty hygieniasyistä.
- Näkyvät tatuoinnit on peitettävä esim. pitkähihaisella paidalla.
- Sormusten käyttö on kielletty hygieniasyistä.
- Hiusten tulee olla siistit ja asialliset, pitkien hiusten tulee olla kiinni.

- Jos opiskelija itse, opiskelijatoveri, harjoittelun ohjaaja tai opettaja havaitsee harjoittelun aikana, että opiskelijan terveys ja työ- ja toimintakyky on alentunut fyysisen, psyykkisen tai sosiaalisen syyn takia (esim. fyysinen sairaus, elämän kriisitilanne, päihteiden väärinkäyttö, mielenterveysongelmat), lääkintämestarin tulee välittömästi puuttua asiaan ja ottaa yhteys harjoittelusta vastaavaan opettajaan, jonka kanssa käydyn keskustelun perusteella sovitaan jatkotoimista.

12. Toiminta poikkeavassa tai vaarallisessa tehtävässä

- Jos sairaankuljetus/ensihoidoyksikkö, johon opiskelija on sijoitettu, saa etukäteistietojen mukaan vaaralliseksi luokitellun tehtävän (A- ja B – vasteen 0-alkuiset tehtävät), jossa henkilöstön tai sivullisten turvallisuus saattaa olla uhattuna, opiskelija ei osallistu kyseiselle tehtävälle vaan jää asemapaikalle.
- Yksikön henkilökunta harkitsee ja päättää opiskelijan osallistumisesta tehtävään
- Jos tehtävän mahdollinen vaarallisuus tulee esiin vasta kohteessa, henkilökunnan tulee huolehtia opiskelijan työturvallisuudesta parhaalla mahdollisella tavalla.

13. Jälkipurku

- Purkukokouksella tarkoitetaan ryhmäprosessia, jossa asianosaiset itse purkavat kokemuksiaan psyykkisesti kuormittavasta tilanteesta.
- Järjestetään muutaman tunnin sisällä kriittisestä tilanteesta.
- Purkukokouksen tarkoituksena on kokemusten ja mielikuvien normalisointi, rauhoittuminen, paluu työrutiineihin ja lisäavun tarpeen kartoitus sekä olla toisilleen vertaistukena.

14. Vakuutusturva

- Oppilaitoksen tulee vakuuttaa opiskelijansa harjoittelun ajaksi.

15. Opiskelijoiden ohjaaminen

- Ohjaaminen ja arviointi kuuluvat koko paloaseman operatiivisen henkilökunnan, erityisesti ensihoidossa ja sairaankuljetuksessa toimivien työntekijöiden tehtäviin.
- Opiskelijalle nimetään yksi vastuuhjaaja, joka omalta osaltaan vastaa opiskelijan ohjauksesta kokonaisuutena, sekä laatii opiskelijan arvioinnin ja osallistuu opiskelijan ja tämän harjoittelusta vastaavan opettajan kanssa arviointitilaisuuteen.
- Vuorokausirytmien ollessa sairaankuljettajien työaikamuotona opiskelijan varsinainen vastuuhjaaja on työvuorossa joka neljäs vuorokausi (työaika 24 h), joten opiskelija ja vastuuhjaaja ovat yhtä aikaa töissä vain joka neljäs päivä pois lukien viikonloput
  - opiskelijan kanssa työskentelevien muiden sairaankuljettajien osuus opiskelijan ohjaamisessa ja arvioinnissa korostuu

- harjoittelun alussa opiskelijalle annetaan vihko, johon ohjaajat arvioivat päivittäin opiskelijan työvuoron päätteeksi päivän oppimistapahtumia.

16. Opiskelijoiden arviointi

- Opiskelijan harjoittelua arvioidaan arviointikeskusteluissa, joita järjestetään yleensä harjoittelujakson puolivälissä (ns. väliarviointi) ja harjoittelujakson päättyessä (ns. loppuarviointi).
- Opiskelijaa kehoitetaan pitämään ns. oppimispäiväkirjaa harjoittelunsa aikana:
  - oppimispäiväkirjaa tarkastelemalla opiskelija ja ohjaaja voivat seurata opiskelijan kehittymistä ja tehtäviä, joissa hän on ollut mukana, sekä mahdollisia harjoitusta vaativia osa-alueita
  - oppimispäiväkirjan perusteella vastuuohjaaja voi suunnitella yhdessä opiskelijan kanssa erilaisia teoria- ja käytännön harjoituksia, joissa opiskelija ohjatusti suorittaa erilaisia tehtäviä ja hoitotoimenpiteitä.

17. Päiväpalveluohjelma

- Löytyy ilmoitustaululta

Ennen työhöntuloa	Vastuuhenkilö	Hoidettu
Henkilökohtaisen perehdyttämisohjelman laatiminen		
Työpiste/työvälineet/puhelin/s-posti/avaimet jne.tulokkaalle		
Uuden työntekijän nimi, puhelinnumero ja toimipiste tiedoksi puhelinvaihteelle		

1	Ensimmäisenä päivänä
2	Ensimmäisen viikon aikana
3	Pidemmän aikavälin kuluessa

		Opastettu Pvm	Perehdyt- täjänä toimi	Palaute- keskus- telu käy- ty esi- miehen kanssa
	1. Oma työympäristö = talo tutuksi			
1	vastaanottaminen: esimies, perehdyttäjä, lähimmät työtoverit			
1	perehdyttämisohjelman tarkistaminen tulokkaan kanssa			
1	oma työpiste, henkilökunnan tilat, avaimet			
1	kulunvalvonta (työaika/ työajan seuranta)			
1	pysäköinti			
2	eri yksikköjen ja tilojen sijainti			
2	puhelimien, sähköpostin, intran/Internetin ja tulostimien käyttö			
2	kulkutiet, varauskäynti, hälytysjärjestelmät			
2	varastot, muut säilytystilat			
3	siisteys, järjestys, hygienia			
3	paperi- ym. jätteiden lajittelu ja keräys			
	2. Organisaatio ja henkilöstö	Opastettu Pvm	Perehdyt- täjänä toimi	Palaute- keskus- telu käy- ty

2	toiminta-ajatus ja organisaatorakenne			
2	johto, esimiehet, keskeiset yhdyshenkilöt eri yksiköissä			
3	kaupungin visio ja strategia			
3	yhteistoiminta- ja työsuojeluorganisaatio			
3	tiedotustoiminta: ilmoitustaulut, lehdet, tiedotteet			
3. Työaika ja työvuorot		Opastettu Pvm	Perehdyt- täjänä toimi	Palaute- keskus- telu käy- ty
1	koeaika			
1	työajat ja -vuorot, ylityöt			
1	ruoka- ja kahvitauot (työpaikkaruokailu, tauko- ja so- siaalitulat)			
2	sairauspoissaolot			
2	muut poissaolot ja poissaoloista sopiminen			
3	vuosiloman ansainta ja pitäminen			
4. Palkka-asiat		Opastet- tuPvm	Perehdyt- täjänä toimi	Palaute- keskus- telu käy- ty
1	työsopimus			
1	palkka ja palkanmaksu sekä erillislisät			
1	verokortti (huom! veroprosentin valinta)			
2	sairausajan palkka			
3	vuosilomapalkka, lomaraha ja lomakorvaukset			
3	laatu- ja tulospalkkioasiat oman työn kannalta			
5. Työturvallisuus, työhyvinvointi		Opastettu Pvm	Perehdyt- täjänä toimi	Palaute- keskus- telu käy- ty
2	työhöntulotarkastus			

2	työterveysasema, työterveyshuollon palvelut			
3	ensiapuohjeet, ensiapukaappi			
3	tapaturmat ja toiminta poikkeustilanteissa			
3	paloturvallisuusohjeet			
3	työkyvyn ylläpitämiseen liittyvä toiminta			
3	vapaa-aika- ja virkistystoiminta			
3	henkilökuntakortti ja sillä saatavat edut			
	6. Työtehtävät ja vastuut = työ tutuksi	Opastettu Pvm	Työnopas- tajana toimi	Palaute- keskus- telu käy- ty
2	oma tehtävä ja vastuualueet, työohjeet			
2	työmenetelmät			
2	työvaatteet			
2	henkilökohtaiset suojaimet: käyttö, hoito, huolto			
3	koneet ja laitteet: käyttö, huolto, häiriötilanteet			
3	oman tehtävän riskitekijät			
3	turvalliset ja terveelliset työtavat			
3	ergonomisesti oikeat työliikkeet ja asennot			
3	säädökset ja sopimukset			
3	johto- ja ohjesäännöt			
3	yksikön prosessit, erillismääräykset ja ohjeet			
3	yksikön omat kokoukset			
	7. Toimintatavat	Opastet- tuPvm	Työnopas- tajana toimi	Palaute- keskus- telu käy- ty
2	kaupunki työnantajana, yhteiset arvot			
2	työyhteisössä noudatettavat tavat ja käytännöt			

2	Internetin, puhelimen ja s-postin käyttö henkilökohtaisiin asioihin			
2	postin lähettäminen organisaation sisällä ja sen ulkopuolelle			
2	vaitiolovelvollisuus (sisäiset ja asiakkaiden asiat)			
3	asiakkaat, muut sidosryhmät, asiakaspalvelu			
3	työtarvikkeiden hankkiminen			
3	työmatkat			
3	tietoturvallisuus			
	8. Muut	Opastettu Pvm	Perehdyttäjänä toimi	Palautekeskustelu käytetty
3	aloitetoiminta			
3	ensimmäinen kehityskeskustelu (tulokeskustelu)			
3	mentorointivalmennus (aktorin rooli)			
Perehdytyksessä on käyty läpi edellä merkityt kohdat:				
	Päiväys			
	Allekirjoitukset: Esimies perehdytettävä			

8.1.2014

Satavarmaa turvallisuutta – lähellä sinua

Satakunnan pelastuslaitos | Sahankatu 4 | 26100 RAUMA I
Puh. 044 701 7427 | petri.liukkonen@satapelastus.fi | www.satapelastus.fi

8.1.2014

LIITE 1

TURVALLISUUSOHJE

Hälytystehtävissä sairaankuljettajat kohtaavat turvallisuutta uhkaavia tilanteita. Turvallisuusajatelu korostuu esim. liikenteessä, aggressiivisen potilaan kohtaamisessa ja potilaan hoitamisessa sekä poliisijohtoisissa tilanteissa (esim. piiritystilanteet, tunnetut riskiosoitteet). Hälytyksiin, joissa turvallisuus on uhattuna, ei saa ottaa mukaan työharjoittelua suorittavia opiskelijoita.

VARUSTEET

Sairaan kuljetuksessa käytetään aina suoja-asua. Saku-takit ja – housut suojaavat fyysisesti. Vaatteiden turvaväri ja heijastimet lisäävät näkyvyyttä. Saku-takkien ja – housujen pesusta ja varastoinnista on erillinen ohje

- Kenkien tulee olla umpinaiset ja jalkaa tukevat.
- Veri- ja eritetartuntoja vastaan suojaudutaan kertakäyttöisillä hanskoilla, silmä- ja suusuojilla, esiliinoilla ja kenkäsuojilla
- Kertakäyttöhanskoja on käytettävä kaikissa tilanteissa, joissa veri- tai eritekontaminaatio on mahdollinen (esim. I.V. yhteyden avaaminen).
- Kontaminoituneet hanskat on riisuttava ja vaihdettava puhtaisiin aina ennen esim. pareihin tai hoitopakkiin koskemista.

Hälytyksiin, joissa epäillään olevan mahdollisuus fyysisen väkivallan kohtaamiseen, puetaan yle viiltosuoja- asut tai luotiliivit. Näitä hälytyksiä voivat olla pahoinpitelyt, ampumiset, puukotukset tai uhkaukset. Työharjoitteluaan suorittavaa opiskelijaa ei saa ottaa mukaan näihin hälytyksiin.

TURVALLISUUS LIIKENTEESSÄ

Ambulanssissa on aina käytettävä turvavöitä. Poikkeuksena on vain tilanne, jossa potilaan hoitaminen vaatii turvavyön irrottamista.

Satavarmaa turvallisuutta – lähellä sinua

Satakunnan pelastuslaitos | Sahankatu 4 | 26100 RAUMA I
Puh. 044 701 7427 | petri.liukkonen@satapelastus.fi | www.satapelastus.fi

Ennakoiva ajotapa antaa aikaa reagoida liikenteessä syntyviin yllättäviin tilanteisiin (Ks. Hälytysajo-opas).

TURVALLISET TYÖMENETELMÄT

Asianmukaisesti suoritettavat nostot ja siirrot säästävät selkää ja ovat osa työturvallisuutta.

Aseptiset työmenetelmät ja suojavälineiden käyttö on osa sairaankuljettajan työturvallisuutta ja potilasturvallisuutta.

Työturvallisuutta on varovaisuus neulojen kanssa. Kontaminoituneet neulat laitetaan välittömästi neula-astiaan. Pisto- tai viiltotapaturman sattuessa kontaminoituneella neulalla on siitä välittömästi tehtävä ilmoitus lähimmälle esimiehelle ja ”Ilmoitus neulanpistosta tai muusta ihon pistovammasta työssä” – kaavakkeella työterveyshuoltoon.

POTILAAN KOHTAAMINEN

Kohteessa sairaankuljettajien on varmistuttava ympäristön turvallisuudesta, järkevästä työsuojautumisesta ja pakotien esteettömyydestä. Väkivaltaiseen käyttäytymiseen varaudutaan

- pyytämällä potilas sairaankuljettajien luokse (vältetään menemistä epämääräisiltä vaikuttaviin paikkoihin)
- lähestymällä potilasta näkösektorissa
- esittäytymällä ja kertomalla tarkoituksensa siitä mitä aikoo tehdä ja miksi
- katsomalla kohti, muttei tuijottamalla
- riittävällä turvavälillä eli etäisyydellä potilaaseen
- sijoittautumisella siten, että sairaankuljettajan ja uhkaavasti käyttäytyvän henkilön väliin jää esteitä esim. huonekaluja
- pitämällä rintamasuunta viistosti potilasta kohti, jolloin pakeneminen ja väistäminen ovat helpompaa
- asettautumisella siten, että itsellä ja potilaalla on pakenemismahdollisuus (harhainen potilas voi tuntea itsensä nurkkaan ajetuksi, uhatuksi ja pakotetuksi puolustautumaan)
- rauhoittamalla potilasta puheella ja käytöksellä
- pitämällä kätet näkyvissä

- välttämällä äkkinäisiä liikkeitä
- tarvittaessa käskyttämällä potilasta esim. ”älä tule lähemmäksi!” tai ”istu alas, rauhoitu!”

Vasta-aggression ilmaiseminen tai ylimielinen suhtautuminen lisäävät potilaan aggressioita, joten sairaankuljettajan on osattava omien tunteidensa hallinta ja toimiminen ammattimaisesti.

POLIISIJOHTOISET TILANTEET

Hätäkeskuksen tulee ilmoittaa automaattisesti poliisille hälytyksistä, joissa on ilmeinen turvallisuusriski. Näissä (esim. huume-, ampuma-, puukotus- tai pahoinpitelyhälytykset) poliisi johtaa tilannetta ja sairaankuljettajat sijoittuvat poliisin osoittamalle sijalle ja aloittavat ensihoidon vasta poliisin niin myöntäessä. Suojavarusteina käytetään luotiliiviä sekä viiltosuojatakia ja käsineitä. Työharjoittelua suorittavat opiskelijat eivät saa osallistua näihin hälytyksiin.

Minkäänlaisia riskejä ei arvaamattoman potilaan kohtaamisessa pidä ottaa. Jos näyttää siltä, että joudutaan turvautumaan pakkolääkitykseen tai hoitoon toimittaminen ei onnistu potilaan kanssa yhteistyössä, tehdään virka-apupyyntö terveyskeskuksen kautta poliisille.

8.1.2014

LIITE 2

OPIKELIJAN VAITIOLO- JA SALASSAPITOVOLLISUUS

Vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluva henkilö on velvollinen olemaan vaiti salassa pidettävän asiakirjan sisällöstä sekä muustakin tehtävässään toimiessaan tietoonsa saamastaan seikasta. Vaitiolovelvollisuus koskee myös harjoittelijoita. (Julkisuuslaki 23, Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 17/94, Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 13/92)

”Salassapitovelvollisuuden rikkomisesta rangaistaan sakolla tai vankeudella enintään kuudeksi kuukaudeksi, jollei teosta ole muussa laissa ankarampaa rangaistusta säädetty.” (Kansanterveyslaki 1/72)

Opiskelija allekirjoittaa vaitiolovelvollisuuslomakkeen harjoittelun ensimmäisenä päivänä.

Satavarmaa turvallisuutta – lähellä sinua

Satakunnan pelastuslaitos | Sahankatu 4 | 26100 RAUMA I
Puh. 044 701 7427 | petri.liukkonen@satapelastus.fi | www.satapelastus.fi

LIITE 3

**OHJE TYÖNTEKIJÖILLE JA
OPISKELIJOILLE PISTOTAPATURMAN
TAI VERIALTISTUKSEN JÄLKEEN**

Tämä ohje on tarkoitettu kaikille työssään tai harjoittelussaan verelle altistuville. Terve iho muodostaa hyvän suojan veriteitse tarttuvista mikrobeista vastaan. Aiheuttaakseen infektion mikrobin on päästävä ihon läpi, mikä edellyttää pistoa tai viiltoa verisellä esineellä tai tartuttavan veren joutumista ihottumaiselle tai haavaiselle iholle. Myös limakalvolle (esim. silmät tai suu) joutunut veri voi johtaa tartuntaan.

Veriteitse tarttuvien tautien riski pistotapaturman tai verialtistuksen jälkeen on hyvin pieni, mutta se on arvioitava joka kerta erikseen kuten ennaltaehkäisevät toimetkin. Verta on aina pidettävä tartunnanvaarallisena. Tärkeimmät veritartunnan vaaraa aiheuttavat mikrobit ovat B-hepatiitti, C-hepatiitti ja HIV-virukset. Näistä Suomessa yleisiin on C-hepatiitti, johon ei ole ennalta ehkäisevää hoitoa. B-hepatiittia vastaan on olemassa rokote ja immunoglobuliini. HIV-estolääkitys voidaan aloittaa riskin ollessa suuri. Pistotapaturman tai verialtistuksen jälkeen:

- Puhdista altistunut kohta juoksevalla vedellä ja sprillä, limakalvot vain vedellä.
- Ota välittömästi yhteyttä työterveyshuoltoon p. 02 835 2908 / opiskeluterveydenhuoltoon p. 040-180 9843. Jos et saa sinne yhteyttä, ota yhteyttä Rauman päivystykseen p. 02 835 2670.
- Kaikissa tapauksissa ota yhteyttä työterveyshuoltoon / opiskeluterveydenhuoltoon heti kun mahdollista.
- Kaikissa tapauksissa ota yhteyttä hygieniahoitajaan p. 040-180 9837 heti kun mahdollista.
- Ilmoita välittömästi lähdepotilasta hoitavaan yksikköön.
- Ilmoita esimiehellesi tai ohjaajallesi.
- Tarvittaessa hanki vakuutustodistus esimiehesi tai ohjaajasi ohjeen mukaan.
- Täytä liitteenä oleva ilmoituskaavake ja toimita se työterveyshuoltoon / opiskeluterveydenhuoltoon / hygieniahoitajalle.
- Huolehdi jatkossa mahdollisista B-hepatiitti tehosterokotuksista ja laboratorionkannoista.